

BOGOMILA KRAVOS

nagrada Vladimirja Kralja za življenjsko delo

Bogomila Kravos je slavistka, doktorica znanosti s področja literarnih ved, teatrologinja in gledališka raziskovalka. Nekaj časa je poučevala v slovenskih višjih srednjih šolah v Trstu, nato se je posvetila raziskovanju slovenskega gledališkega življenja in dela v matičnem okolju. Bila je dejavna v Slovenskem amaterskem gledališču v Trstu (1971–1977), soustanovila je Novi tržaški teater (1989–1990), vodila Slovenski klub v Trstu (1994–2004), od leta 1991 je predsednica tržaškega mestnega društva Slavko Škamperle, je tudi podpredsednica Društva slovensko gledališče in aktivna članica upravnih organov slovenskega centra PEN.

V 90-ih letih prejšnjega stoletja je postala gledališka kritičarka za Primorski dnevnik, pozneje je kritike objavljala tudi v Sodobnosti. Že naslov njene disertacije *Slovenska dramatika in tržaški tekst* nakazuje, da jo zanimata predvsem gledališče in dramatika v rodnem Trstu. Po Dušanu Moravcu je tako rekoč edina, ki se je sistematično lotila preučevanja gledališke zgodovine Slovenskega stalnega gledališča. V knjigi *Slovensko gledališče v Trstu. Od prvih nastopov do današnjih dni 1848-2018* je denimo natančno popisala pot gledališkega in tudi družbenopolitičnega dogajanja od čitalniških začetkov do sodobnih časov. Gledališče v Trstu je poleg umetniških ciljev zmerom imelo tudi hkratno nalogo uveljavljanja slovenske identitete v odnosu do večinskega naroda. V tem smislu je izjemnega pomena njena v italijanščini napisana knjiga *Un teatro per la città*, v kateri je tudi italijanskemu bralstvu omogočila natančen vpogled v zgodovino Slovencev v Trstu s poudarkom na gledališki dejavnosti, s požigom Narodnega doma, povojno revitalizacijo gledališkega življenja in sedanostjo. Nabor njenih knjig in člankov, v katerih poglobljeno raziskuje bodisi ustroj in razvoj gledališke dejavnosti v Trstu bodisi se specifično posveča tržaškemu ansamblu (*Aplavz tržaškemu gledališkemu ansamblu iz let 1945–65*, 2017) ali posamezni igralki_cu (*Zlatina leta v tržaškem gledališču*, 2003), je impozanten in neusahljiv, prav pred kratkim je v Sodobnosti objavila razpravo ob 80-letnici obnove delovanja tržaškega Slovenskega gledališča z naslovom *SNG za Trst in Primorje*. Njen opus sodi med temeljne historiografske študije slovenskega gledališča zunaj matičnega prostora in ima spričo svoje pozitivistične temeljitosti in dokumentarne zanesljivosti referenčno vrednost za gledališko dejavnost celotnega slovenskega prostora.

Za svoje delo je leta 2011 na natečaju Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu za raziskavo o slovenski dramatik v Trstu prejela drugo nagrado; leta 2020 je bila nominirana za nagrado mira prav za knjigo *Slovensko gledališče v Trstu 1848 – 2018*; dve leti pozneje pa je prejela visoko priznanje Slovenske kulturno gospodarske zveze SKGZ za uspešno dolgoletno raziskovalno delo.

Bogomila Kravos je izjemna kronistka in raziskovalka tržaškega življa in tamkajšnjega gledališkega življenja. Njeno delo je nenadomestljivo in pravzaprav eno redkih, ki načrtno raziskuje, beleži, zapisuje, interpretira, presoja in tako ohranja zgodovinski spomin na naše edino zamejsko gledališče. S svojim sistematičnim dokumentiranjem in zgodovinenjem institucionalnega in ljubiteljskega razvoja slovenskega gledališča v Trstu od njegovih začetkov preko politično kritičnih obdobj do današnjih dni je Bogomila Kravos lucidno povezala gledališko zgodovino in družbenopolitični kontekst Trsta v različnih obdobjih, se dotaknila manjšinskega vprašanja, pa tudi ideoloških in različnih drugih pritiskov, vse to pa utemeljila in podkrepila z obsežnim arhivskim gradivom od gledaliških listov, dokumentov, kritik ter različnih biografskih in drugih zapisov. Njen opus ostaja ključen za razumevanje slovenskega gledališča v zamejstvu in pomeni relevantno oporno točko za seznanjanje in nadaljnje raziskovanje tržaškega gledališkega življenja ter pomena in vloge manjšinskega gledališča – kot ne tako redkega evropskega pojava – za podobo nekega naroda.

Bogomilo Kravos je v svet gledališča uvedel njen markantni oče, o katerem je tudi napisala knjigo *Zgodba mojega očeta*. »Oče nam je zavestno predajal ljubezen do teatra. Mi, njegovi otroci, smo v gledališču dobivali osnovno védenje in znanje o naši tržaškosti. Šola, v rokah prebežnikov, nas je uvajala v neprepoznavni svet, gledališče pa v odločno držo.« Njene besede najlepše ponazarjajo vso partikularnost in kompleksnost bivanja v okolju, ki se zaveda pomena zgodovine, kulture in umetnosti ter zahteva jasna stališča v odnosu do sveta in družbenih pojavov.

Alja Predan